

1. Concurs de Joves Sociòlegs.

L'Associació Catalana de Sociologia convoca el **Concurs de Joves Sociòlegs**, obert a estudiants i a graduats recents que presentin treballs inèdits. Les bases es donaran a conèixer abastament per mitjà de cartells, dels quals se'n farà difusió a les Universitats i altres Institucions científiques. En aquest Butlletí, però, en fem tot seguit una anticipació.

a) Concursants.

Podran concursar els estudiants de Sociologia i els graduats que hagin obtingut la llicenciatura amb data posterior a l'any 1991. També podran optar-hi els llicenciats en qualsevulla disciplina universitària que estiguin fent el Doctorat en Sociologia.

b) Els treballs presentats hauran de tenir les característiques següents.

- Extensió mínima 20 pàgines i màxima 40 (DIN A-4, doble espai).
- Podrà ésser un treball teòric o empíric, però sempre inèdit.
- El treball podrà ésser individual o col·lectiu, sempre que tots els autors reuneixin les condicions definides a l'apartat (a).
- El text haurà d'estar redactat en llengua catalana.

c) Característiques dels premis.

- Hi haurà un primer Premi amb una dotació de (x) PTA, i un Accèssit de (x) PTA.
- Tots dos, Primer Premi i Accèssit, seran publicats en successius números de la (*Cursiva*) Revista Catalana de Sociologia, esmentant que es tracta de treballs premiats al Concurs.
- El Premi podrà declarar-se desert si la Comissió Avaluadora considera que no hi ha treballs presentats de suficient qualitat.

d) Composició de la Comissió Avaluadora.

La Comissió estarà formada per: El President i el Secretari de l'ACS i tres socis de l'ACS reconeguts per el seu prestigi científic i investigador.

e) La Comissió valorarà positivament:

- La concreció i claredat d'exposició del tema treballat, i de les seves hipòtesis i conclusions.
- El rigor metodològic i científic del treball.
- La seva originalitat.
- L'actualitat i rigor científic de la bibliografia utilitzada.

f). Presentació dels treballs.

- Els concursants faran arribar els treballs a l'ASSOCIACIÓ CATALANA DE SOCIOLOGIA, Institut d'Estudis Catalans, carrer del Carme, 47, 08001 Barcelona.
- Els concursants hauran de lliurar dos sobres tancats on figurarà només el nom del treball i la referència: (*Cursiva*) Concurs de Joves Sociòlegs. Dins d'un dels sobres hi haurà l'original del treball i 4 còpies. En cap dels exemplars no hi figurarà el nom de l'autor/a o autors. Dins de l'altre sobre hi constarà el nom del treball i de l'autor/a o autors. Aquest només s'obrirà, en el seu cas, en el moment de fer-se pública la concessió dels Premis.

2. Lluís Carreño i Piera: Memòria Personal.

A principis d'enguany morí Lluís Carreño, que fou President i un dels fundadors de l'Associació Catalana de Sociologia. Fou també un dels introductors principals de la professió al nostre país. Per raons d'estreta amistat amb ell, i per haver compartit una part important dels seus esforços com a sociòleg, els rengles que dedico aquí a la seva memòria tindran forçosament un tarannà de record personal. De ben segur que d'altres podrien donar una visió més arrodonada de la rica personalitat d'en Lluís Carreño així com de la seva faceta com a home públic i com ciutadà molt actiu, la presència del qual ha estat força important en la vida recent del país, i sobretot de la ciutat de Barcelona.

En Lluís Carreño i Piera nasqué a Barcelona l'any 1933, en el sí d'una família culta i professional. El seu pare, metge, coneixia la meua família, i abans de que tots dos entréssim alhora a la Universitat jo ja havia estat a la casa, burgesament ben endreçada, on els Carreño vivien, a la dreta de l'eixample, al costat de mar de la Diagonal. L'abundància de llibres d'aquella casa restava eclipsada per l'exotisme de les vitrines plenes de vanos i altres objectes, molts d'ells

orientals, duts per l'avi des de Filipines. Potser tot això ajudà a donar a Lluís Carreño l'aire un xic aristocràtic que sempre tingué -de jovenet ja semblava un "gentleman"- i la seva atracció per l'estranger, per Europa. Aquests trets aviat el distingiren dels altres estudiants quan entrà a la Universitat, per a estudiar dret. El seu interès pels estudis de la cosa jurídica era, però, i com el de tants d'altres que hi érem, més aviat circumstancial. Esperava fer quelcom d'altre a la vida, com em digué amb posat un xic misteriós un dels primers dies de classe, que celebrarem passejant pel jardí acadèmic en comptes d'assistir a la de "Formación del Espíritu Nacional". Aquesta darrera assignatura pretenia transformar els alumnes en aspirants a bons feixistes.

La nostra amistat es desenvolupà al voltant de les aules de la Facultat per raons verament extrapolítiques. Malgrat que tots dos militàvem en moviments clandestins contra la dictadura, el que ens uní fou un desencís fort amb una carrera que no sentíem nostra i la recerca compartida d'una sortida intel·lectual diversa. Com he tingut ocasió de dir en alguna oportunitat, Lluís Carreño fou la primera persona amb la qual vaig poder 'enraonar' de sociologia. De fet, la descobrirem plegats. Exploràvem les llibreries de vell i compràvem edicions anteriors a la guerra civil d'autors clàssics de l'economia, la política i la sociologia, algunes d'importades de l'Argentina o Mèxic, que per la seva aparent inanitat esquivaven l'arbitrària mà dels poc diligents censors de duana.

En Lluís Carreño desenvolupà aviat un interès paral·lel per altres activitats, com ara la possibilitat d'entrar en el cos diplomàtic el qual, al meu parer, escindí un xic la seva vocació primera. Fou així com es llicencià en Ciències Polítiques a la Universitat de Madrid, i hi feu després els cursos de doctorat corresponents, tot acabant els estudis de Dret a Barcelona. El seu interès per la sociologia no minvava, però. Jo, per la meua part, havia passat el curs de 1957-58 a la Universitat de Colònia. (En Lluís i jo, i el nostre amic Carlos Moya, un altre futur sociòleg, llavors a Madrid, havíem decidit que l'alemany era cabdal per a fer sociologia seriosament!). En tornar vaig convèncer a tots dos de què Colònia era el lloc on calia anar. No crec que anès errat, tot i que em penso molt que algú ha lamentat després de no haver anat a Frankfurt, amb la seva escola marxistitzant, en aquells anys, en comptes de Colònia. El cas és que el professor René König que havia esdevingut allà el meu primer mestre sociològic ho fou, poc després, el de Lluís Carreño, seguit al final per Carlos Moya. Fou König qui dirigí les meves passes vers qui seria el meu veritable mestre, Enrique Gómez Arboleya. En aquest cas, però, no vaig aconseguir que en Lluís estudiés sota el seu consell.

En tornar de Colònia, el 1961, en Lluís Carreño s'endinsà en una forta activitat organitzativa i de recerca en el camp territorial i de la sociologia urbana, de la qual en són testimoni un bon conjunt d'estudis i informes que iniciaren, en aquest país, la codificació de les dades urbanístiques, els estudis socioeconòmics territorials i els primers lligams formals entre arquitectes, planificadors i sociòlegs. Amb en Jaume Nualart i jo mateix, participarem en jornades i seminaris (alguns pràcticament clandestins) organitzats pel Grup R,

inspirat entre d'altres per l'Oriol Bohigas, el qual intentà d'establir aquests lligams i de promoure una visió democràtica i multidisciplinària de l'urbanisme i de l'arquitectura.

Mentrestant en Lluís Carreño participava en una curiosa activitat d'apostolat sociològic entre la societat civil. Sembla que hi ha un cert acord en què l'única càtedra existent aleshores a Catalunya (els primers anys 60) no va omplir aquesta tasca: no solament hom no la pot comparar ni de lluny a la feina intel·lectual que aconseguia desenvolupar en un terreny afí a la mateixa Facultat d'Economia en Manuel Sacristán, sinó que més aviat la sociologia procedent del lloc era percebuda com un element afí a l'ideologia oficial, i no com l'eina crítica i fins i tot alliberadora que hom esperava de la disciplina. A tall d'il·lustració de l'ambient que s'hi respirava recordem que la "Revista Española de Sociología", de la qual n'eixiren només el número 0 i l'1, fou tancada per l'autoritat governativa, com a publicació subversiva. Aquesta revista tingué entre els seus fundadors i inspiradors en Lluís Carreño. Editada a Madrid i Barcelona, hi figuràvem a la redacció catalana ell mateix; un 'convers' posterior a nosaltres, però força més gran, l'Esteban Pinilla de las Heras; i jo mateix.

Durant el decenni dels anys 60 en Lluís Carreño s'endinsà cada cop més en les activitats professionals de la sociologia urbana i regional, sovint entrant en conflicte amb la visió oficial, autoritària i centralista dels afers públics. En tornar dels meus estudis a Chicago, el 1964 m'el vaig trobar a un centre privat d'estudis, CEDEC, acavant la direcció d'un estudi sobre l'estat de l'ensenyament a Barcelona. (CEDEC era un cau subversiu on s'editava la revista "Promos" i on es feien cursos i seminaris sociològics, coordinats per l'Àngels Pascual, que feia també d'alumna). Poc després participà en els cursos extraoficials de ciències socials, però certament molt ben atesos per un alumnat força distingit, que foren organitzats per Antoni Jutglar i jo mateix a la Residència de Sant Anton (afectuosament anomenada Ca'n Colapi) sota els auspicis, si no recordo malament, de la mateixa iniciativa cívica que endegà després una protouniversitat alternativa, EISA, la qual també comptava amb ell en el seu equip. (EISA fou tancada amb l'estat d'excepció del 1969; i en Lluís Carreño es feu càrrec, abans de l'esdeveniment, de molts contactes formals amb l'escola paral·lela de Madrid, CEISA, que ja funcionava; ho feu principalment a per mitjà d'en Josep Vidal Beneyto).

Aquella fou una època, endemés, on consolidà la seva professionalitat amb estades acadèmiques a França i Alemanya. Llavors es vinculà també al Gabinet Tècnic del Departament de Programació de l'Ajuntament barceloní i començà a dur a terme tot un seguit d'estudis de planejament d'activitat municipal i també d'informes sociològics i demogràfics per a l'alcaldia. Esdevingué assessor de cooperació tècnica de la Corporació Metropolitana de Barcelona, des d'on impulsà i organitzà un nombre considerable de congressos i activitats, algunes d'elles de mena sociològica, i d'altres més interdisciplinàries, i moltes d'internacionals. Al marge de la seva entrada posterior al Con-

sorci d'Informació i Documentació de Catalunya, aquestes activitats haurien de configurar la dimensió pública i ciutadana d'en Lluís Carreño.

Durant els anys 70 en Lluís decidí de romandre fora del món acadèmic i a practicar la sociologia com a professió lliure de tota docència. (Tanmateix, durant els anys 1962-1966 fou encarregat del curs de sociologia urbana -nom oficial: 'Sociologia i Habitatge'- a l'Escola d'Arquitectura). Es curiós que malgrat la seva intensa activitat per a engegar una Associació Catalana de Sociologia, que ell ajudà a fundar amb uns quants companys, es sorprengué molt i molt quan els seus col·legues de junta el triarem com a President, l'any 1981. Ja havia refusat el càrrec abans amb el pretext de que es 'trobava fora de la Universitat'. L'argument que esgrimíem alguns membres de la junta (entre d'altres el Secretari d'aleshores, en Jordi Estivill i Pascual) era que en Lluís Carreño podia esdevenir un president ideal precisament perquè no pertanyia a l'acadèmia i era el viu exemple del sociòleg professional, competent i exemplar que calia fomentar. Ell era aleshores Secretari Executiu del Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya. Des d'allà i poques hores després del frustrat cop d'estat que sofrí la democràcia espanyola al febrer de 1981 em va escriure una esplèndida carta (jo era en aquells moments professor convidat a la Universitat de Yale) insistint en la importància de la nostra Associació com a entitat defensora dels drets cívics dels catalans, i insistint però en el seu refús. Els esdeveniments es precipitaren, però. La signatura d'un membre forà de la Junta en la redacció del "Manifiesto" que es publicà llavors contra la llengua catalana (membre que fou invitat a abandonar-la) i les tensions polítiques que hom respirava en el moment posterior al cop el feren acceptar finalment: calia, més que mai, recolzar l'Institut d'Estudis Catalans, institució a la qual pertanyia i pertany l'Associació. Fou President de l'ACS des de 1981 a 1984.

Lluís Carreño fou capdavanter en la presència dels sociòlegs en el sí d'altres grups i associacions professionals. Ell en 'normalitzà' la participació, per a dir-ho d'alguna manera. Ja havia estat promotor de la Comunitat de Veïns Esquerra del'Eixample, en el moment en que les associacions cíviques veïnals adquirien una gran rellevància. Fou membre del Cercle d'Economia, del Comitè del "Urban Data Management Symposia", President de la "International Association for Regional and Urban Statistics" (1978-79), Vicepresident de l'Associació Espanyola de Ciència Regional, membre de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori, i de diverses entitats internacionals més. Compatibilitzà tot això amb el càrrec de Director de Relacions Institucionals al Port Autònom de Barcelona (1987-1990), l'assessorament per a la projecció internacional de la capital catalana a la Corporació Metropolitana de Barcelona. Tingué un paper molt destacat en l'anomenat C-6, la Xarxa de Ciutats Espanyoles i Franceses i coordinà i presidí, recentment, un important congrés internacional de ciència regional.

LLuís Carreño fou un element integrador dins la comunitat científica-social catalana. Els seus estrets contactes amb economistes (fou sempre molt amic d'en Jacint Ros

Hombrevella) i els ja esmentats amb els arquitectes, es complementaren amb esforços decisius per a apropar les diverses disciplines i planejar activitats conjuntes. El professor Claudi Esteva Fabregat, per exemple, recent retornat del seu exili mexicà trobà en Lluís Carreño una immediata porta d'accés a la ciència social espanyola. I, endemés, es preocupà exemplarment per la vida i necessitats dels seus col·legues, sobretot les d'aquells que duïen una vida, diguem-ne, acadèmicament heterodoxa. El cas més significatiu fou potser el del seu recolzament i ajut a l'Esteban Pinilla de las Heras, que l'ha precedit d'un any en la seva desaparició. Tant en Jordi Porta, director de la Fundació Jaume Bofill, com jo mateix, podem testificar la paciència, dedicació i companyia que en LLuis Carreño donà amb desinterès i generositat a aquest col·lega nostre que es trobà solitari, gairebé indigent i certament deseparat durant els darrers anys de la seva vida. Només vull dir que fou ell qui trobà les solucions, no gens fàcils, per a que fos acollit a institucions, com ara les LLars Mundet, on en Pinilla fou tractat com calia, i també a les clíniques i hospitals on fou ingressat. Es aquest el record que vull que més m'acompanyi de la seva vida.

Voldria aprofitar l'avinentesa d'aquestes notes escrites en homenatge i record d'en LLuís Carreño per a transmetre el condol dels sociòlegs catalans a la seva vídua, l'Elena Giráldez, professora de política econòmica a la Universitat, així com a la seva filla.

Salvador Giner

3. Convocatòries Diverses.

- Ajuts econòmics en el marc del "PROGRAMA DE COOPERACIÓN FRANCO-ESPAÑOL EN CIENCIAS SOCIALES Y HUMANAS", entre el Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS) i la Dirección General de Investigación Científica y Enseñanza Superior (DGICYES) del Ministeri d'Educació i Ciència per a 1996. (BOE 23 de febrer de 1996. Resolució 09-02-96). Convocatòria oberta fins el 15 de setembre de 1996.

- Premi Fundació Caixa de Manresa 1996. Dotat amb 6.000.000 (sis milions) de PTA, s'atorgarà de forma indivisible a la millor proposta de treball individual o col·lectiva, inèdita, relacionada amb la "reconversió industrial, la potenciació turística o l'impacte mediambiental" referida a les comarques integrades en l'àrea d'activitat de la Caixa de Manresa. Informació a: Fundació Caixa de Manresa, Pl. La Plana de l'Om, 6, 1r. Tel. 872 49 76, Fax 872 36 09, 08240 Manresa (Barcelona). El termini d'admissió finalitzarà a les dues de la tarda del 13 de setembre de 1996.

- IX Premis a la Investigació sobre Comunicació de Masses. Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya. DOGC 2181. 13-03-96. Un premi d'un milió de PTA i dos accessits de mig milió cadascun per a treballs de temàtica sociològica, cultural, econòmica, tecnològica, etc., en l'àmbit de la comunicació social. Els estudis es

poden redactar en català o en castellà i han de tenir una extensió mínima de 150 folis a doble espai, per una cara. El termini de presentació finalitza el 20 de setembre de 1996.

Text íntegre Convocatòria dels IX Premis a la investigació sobre Comunicació de Masses.

DOGC núm. 2181 - 19.3.96

RESOLUCIÓ

de 24 de gener de 1996 de convocatòria dels IX Premis a la investigació sobre Comunicació de Masses.

Vist que el Centre d'Investigació de la Comunicació del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, amb la finalitat d'estimular la recerca sobre els mitjans de comunicació social i el fenomen de la comunicació de masses, considera convenients obrir la convocatòria dels IX Premis a la investigació sobre Comunicació de Masses.

RESOLC:

Article únic

S'obre la convocatòria dels IX Premis a la Investigació sobre Comunicació de Masses, d'acord amb les bases que figuren a l'annex d'aquesta Resolució.

DISPOSICIÓ FINAL.

Aquesta Resolució entrara en vigor el mateix dia de la seva publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 24 de gener de 1996.

Xavier Trias i Vidal de Llobatera
Conseller de la Presidència

Annex

-1 S'obre la convocatòria per a un premi i dos accèssits per a treballs de temàtica sociològica, cultural, econòmica, jurídica, professional, tecnològica, etc. en l'àmbit de la comunicació social.

-2 Poden participar en aquesta convocatòria els treballs, les tesis, les memòries, etc., que desenvolupin alguna de les temàtiques esmentades o un aspecte concret d'aquestes, que no hagin obtingut cap altre premi de caràcter no acadèmic i que no hagin estat publicats. Es valoraran especialment els treballs d'interès actual, prospectiu i d'aplicació pràctica.

-3 Els estudis es poden redactar indistintament en català o en castellà, i la seva extensió mínima ha de ser de 150 folis a doble espai per una cara.

-4 L'import del premi és d'un milió de pessetes i el dels accèssits de cinc-cents mil pessetes cada un.

-5 El termini de presentació dels treballs finalitzarà el 20 de setembre de 1996.

Els treballs s'han de trametre, per triplicat, a la seu del centre d'Investigació de la Comunicació, Via Laietana, 46 A. pral

2a. 08003 Barcelona. S'hi ha d'adjuntar una carta signada per l'autor o autors, amb el seu nom i la seva adreça, en què consti que accepten totes les fases d'aquesta convocatòria. En qualsevol cas, la simple presentació d'un treball en suspenso l'acceptació.

Al sobre figurarà la inscripció IX Premi a la investigació sobre Comunicació de Masses.

-6 Sens perjudici de la propietat intel·lectual dels autors, els drets de la publicació dels treballs guardonat correspondran al Centre d'Investigació de la Comunicació de la Generalitat, el qual els podrà publicar íntegrament, resumits o en part, en qualsevol idioma, fent-hi constar el nom de l'autor o autors. Al Centre quedarà dipositat un exemplar de tots els treballs presentats, i es tornaran les altres dues còpies en el cas que així ho demani l'autor.

-7 El jurat, integrat per personalitats reconegudes i experts en la matèria, estarà facultat per interpretar aquestes bases, com també per resoldre'n qualsevol incidència. Contra la seva decisió no s'admetrà cap reclamació. Els membres del jurat i el veredictes es fan públics per mitjà del *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

(96.024.071)

- Activitats a la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia de la UAB amb motiu del seu 10è aniversari.

- 8 de maig. Presentació de l'exposició: 10 anys a les portades del diari "Avui".

- 15 de maig. Conferència: "España 1986-1996: diez años de evolución política", a càrrec de M. Herero de Miñón.

- Octubre 1996. Data a determinar. Taula rodona: "Identitats nacionals i estats a la construcció europea". Ponents: J. Arzalluz, País Basc; un diputat d'Irlanda i un diputat de Flandes.

- Data a determinar. Concessió del títol de Doctor Honoris Causa al Monsenyor Samuel Ruiz, bisbe de San Cristóbal de las Casas (Mèxic) i candidat al premi Nobel de la Pau.

- Data a determinar. Cloenda d'activitats. Conferència: "Les transformacions succeïdes a Catalunya al llarg d'aquests 10 anys". A càrrec de Jordi Pujol, president de la Generalitat de Catalunya.

4. Novetats editorials.

- "El big bang de las organizaciones". SERIEYX, HERVE. Edic. B. (2.200 PTA)

- "El Congreso frente a Mario Conde". GARCÍA VEGA, M. Ed. Anaya & Muchnik. (3.900 PTA)

- "Els infants a l'ombra de la vida". QUILIS, R. Ed. Columna. (2.300 PTA)

- "El Magreb tras la Crisis del Golfo". LÓPEZ MONTAVES. Universidad de Granada. (3.000 PTA)

- “El pasado de una ilusión”. FURET F. Fondo de Cultura. (2.950 PTA)
- “El quinto poder”. HERNÁNDEZ, A. Temas De Hoy. (2.500 PTA)
- “Escritos subnormales”. VÁZQUEZ MONTALBAN, M. Ed. Mondadori. (996 PTA)
- “Información audiovisual: concepto, técnica...” CEBRIÁN, M. Ed. Síntesis. (4.180 PTA)
- “Introducción al periodismo escrito”. NÚÑEZ, L. Ed. Ariel. (1.500 PTA)
- “La empresa periodística en vivo”. CRESPO DE LARA, P. Ed. Ariel. (2.000 PTA)
- “La enseñanza de los derechos humanos”. SÁNCHEZ JIMENA. Ed. Ariel. (1.500 PTA)
- “La familia al siglo XXI”. DIVERSOS AUTORS. Ed. Inehca. (1.500 PTA)
- “La hora XXV de España”. AGUILAR MERLO, M. Ed. Prodhufi. (1.950 PTA)
- “La persona a les societats primitives”. LEENDHART, M. Ed. Icaria. (950 PTA)

- “La revolución y la crítica de la cultura”. SASTRE, A. Ed. Lipari. (1.800 PTA)
- “Las claves del Rey. El laberinto de la transición”. BARDAVIO, J. Espasa-Calpe. (1.900 PTA)
- “Manual de análisis de datos” (llibre + disquet). SÁNCHEZ CARRION, J. Alianza Ed. (4.500 PTA)
- “Manual de psicología social”. VANDER ZANDEN, J. W. Ed. Paidós Ibérica. (4.900 PTA)
- “Psicología política”. ELSTER J. Ed. Gedisa. (2.390 PTA)
- “Regímenes políticos actuales”. FERRANDO BADIA, J. (Coord.). Ed. Tecnos. (4.300 PTA)

5. Oferiment/crida als Socis.

S'ofereix (es recorda) a tots els socis la possibilitat de fer-nos arribar una ressenya de les seves publicacions, estudis o investigacions, treballs de què en farem ressò en aquest Butlletí.

També ens poden fer conèixer les seves participacions en Jornades, Congressos, etc., així com llurs opinions i experiències al respecte.

6. Coneixement del català a Catalunya, Illes Balears i País Valencià segons l'edat de la població.⁽¹⁾

Les dades sobre el coneixement del català de què ens valdrem provenen de l'agregació dels resultats dels censos lingüístics realitzats als tres territoris el 1991. El seu tractament unitari és possible pel fet que la metodologia i les tècniques censals foren pràcticament les mateixes a cada lloc. Comencem observant el coneixement del català per part del conjunt de la població:

Coneixement del català a Catalunya*, País Valencià** i Illes Balears** conjuntament. Percentatges.

Entenen el català	89,3	El saben parlar	61,8
El saben llegir	50,6	El saben escriure	30,1
No l'entenen	10,1	No consta	0,6
Total 10.332.096	100	Coefficient de competència ⁽²⁾ :	0,580

*Població de 2 i més anys. **Població de 3 i més anys. ***Població de 6 i més anys. Font: Censos de 1991 de Catalunya (INESCAT), Illes Balears (IBE) i País Valencià (IVE). Elaboració pròpia.

(1) Regest d'un estudi força més ampli actualment en vies de publicació.

(2) El coeficient de competència lingüística és una mesura general de coneixement que engloba les quatre modalitats d'entendre, saber parlar, saber llegir i saber escriure.

Per a fer-se una idea més precisa sobre la seva elaboració i significat vegeu Modest Reixach: *Difusió social del coneixement de la llengua catalana*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1990, pp. 21-22.

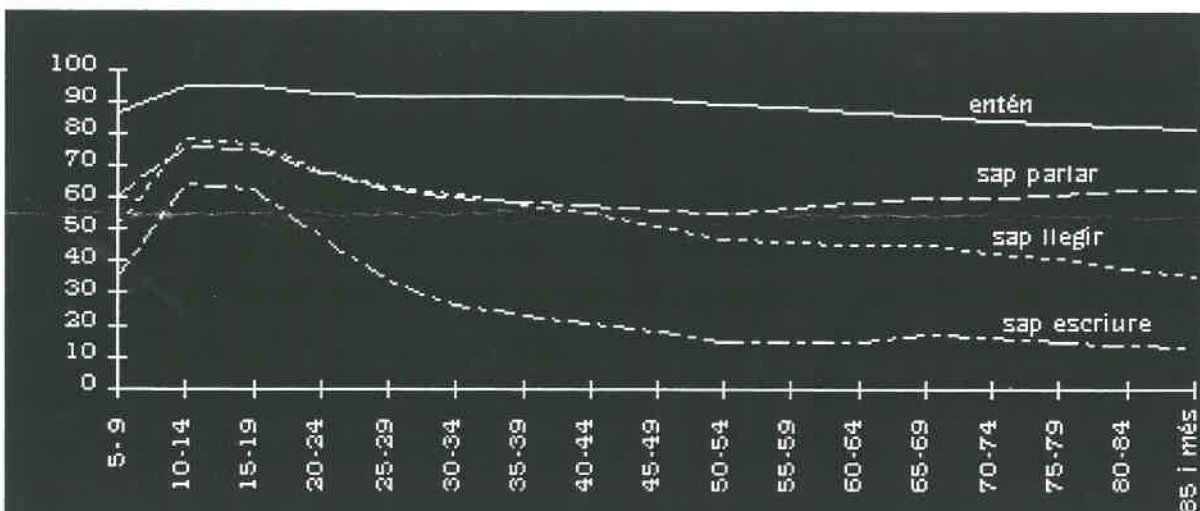
Al conjunt format per Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià la comprensió de la llengua catalana hi és absolutament massiva. També hi són majoritàries, tot i que amb valors força inferiors, les habilitats de parlar-la i de llegir-la, amb una diferència força notable a favor de la primera, fet sociolingüístic de força significació. En contrast amb les dades anteriors, només prop d'un terç de la població creu saber-la escriure. Existeix, per tant, un clar desnivell entre el coneixement oral passiu i la competència activa, desnivell que esdevé enorme si el terme *ad quem* de comparació és l'habilitat activa escrita. Aquesta és una de les característiques difinitòries de la situació sociolingüística actual.

Aquest panorama té la seva explicació essencial en dos fets sociolingüístics i sociodemogràfics decisius: l'exclusió dels usos formals i docents a què ha estat sotmesa la llengua pròpia, cosa que n'ha impedit l'alfabetització fins i tot entre aquells que la sabien parlar, i la presència d'una forta immigració de llengua espanyola que, si en la seva immensa majoria ha après a comprendre la llengua catalana, ha tingut durant molts anys escassa oportunitat de veure-la escrita i, nul·la, d'alfabetitzar-s'hi.

Si desglossem les xifres generals sobre el coneixement de la llengua catalana en funció de les edats de la població, obtenim una perspectiva força més matisada de la situació tal com mostra el gràfic n.1:

Gràfic num. 1

Coneixement del català a Catalunya, Illes Balears i País Valencià conjuntament, per edats quinquenals. 1991. Percentatges sobre la població total de cada grup*.

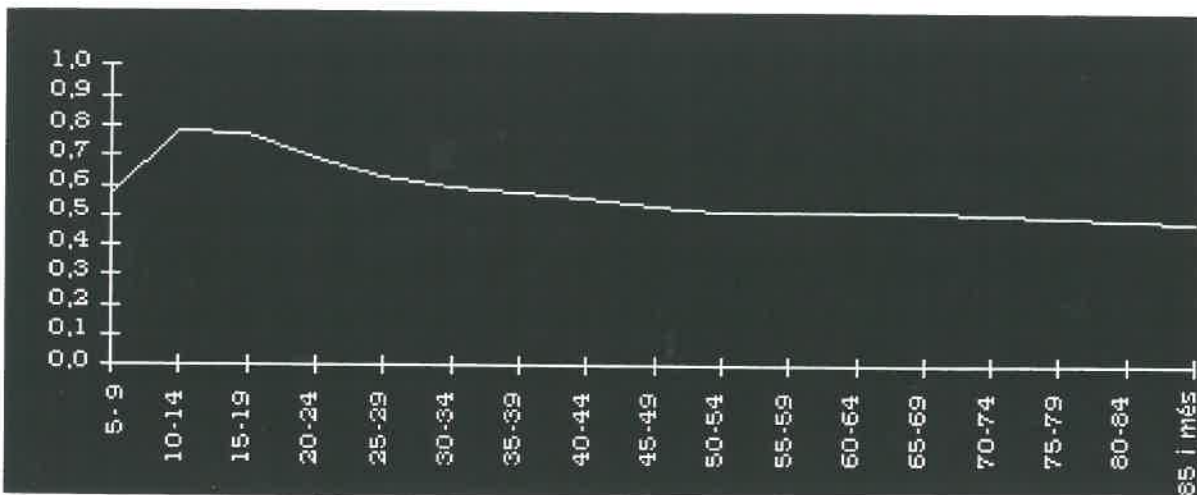
* A les Illes, 6 i més anys. Font: Censos de 1991 de Catalunya (INESCAT), Illes Balears (IBE) i País Valencià (IVE). Elaboració pròpia.

El grup d'edat de 10 a 25 anys destaca en totes les habilitats, conseqüència sens dubte de la presència del català a l'escola, sobretot a Catalunya però també a les Illes i al País Valencià, aquests darrers quinze anys.

En línies generals i salvades les distàncies existents entre elles, les habilitats tendeixen a decreixer a mida que puja l'edat. Només la parla torna a augmentar sensiblement a partir dels 50 anys. Això pot obeir a diversos factors segons els llocs: entre la població gran hi ha una proporció més elevada de nadius; la població autòctona de 20 a 50 anys -la immensa majoria de la qual no ha pogut aprendre el català a l'escola- en alguns llocs, com a certs indrets geogràfics i socials del País Valencià, no el sap parlar. Els mateixos factors explicarien que la comprensió sigui molt més elevada que les altres habilitats i que, tot i tendint a la baixa a mida que puja l'edat, la caiguda sigui molt més suau que en la lectura i l'escriptura. Una part molt important de la immigració entén el català encara que no el sàpiga parlar. Però entre els que menys entenen el català hi ha una proporció notable de no nadius d'edat avançada.

Gràfic num. 2

Coefficient de competència del coneixement del català de la població de cinc i més anys del conjunt de Catalunya, Illes Balears i País Valencià. 1991.

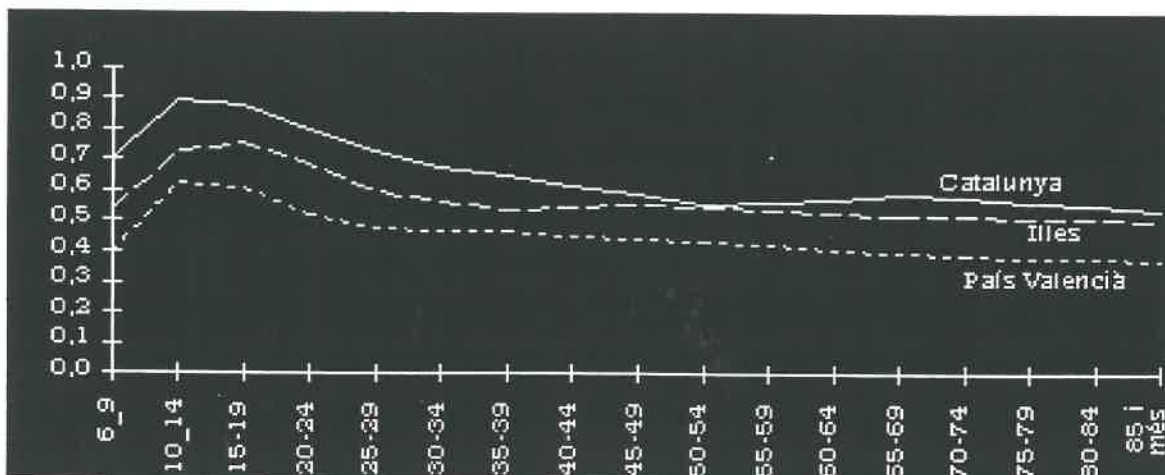

Font: Censos de 1991 de Catalunya (INESCAT), Illes Balears (IBE) i País Valencià (IVE). Elaboració pròpia.

La forma gràfica més sintètica d'expressar el coneixement del català segons la distribució generacional de la població dels països catalans estudiats és la que ens ofereix el gràfic n. 2: entre 5 i 9 anys es troba lleugerament per sobre de la mitjana general, puja ràpidament fins a 14 anys, s'estabilitza fins a 19 i baixa progressivament de forma menys accelerada en endavant. Declivi en el qual pesen molt les baixes proporcions de capacitat de lectura i, sobretot, d'escriptura entre els adults i grans que mai han estat escolaritzats en català.

Gràfic núm. 3

Coefficient de competència en català de la població de 5 i més anys* de Catalunya, Illes Balears i País Valencià, per edats quinquenals. 1991.

* A les Illes, 6 i més anys. Font: Censos de 1991 de Catalunya (INESCAT), Illes Balears (IBE) i País Valencià (IVE). Elaboració pròpia.

El coeficient de competència facilita les comparacions entre països. Malgrat algunes ondulacions, més pronunciades a Catalunya però existents també a les Illes, les tres corbes per edats quinquennals corresponents a cada país ofereixen una gran semblança encara que se situïn a nivells quantitius diferents.

Modest Reixach

Sumari

- 1 Concurs de Joves Sociòlegs.
- 2 Lluís Carreño i Piera: Memòria personal.
Salvador Giner.
- 3 Convocatòries diverses.
- 4 Novetats editorials.
- 5 Oferiment/crida als Socis.
- 6 Article: Coneixement del català a Catalunya,
Illes Balears i País Valencià segons l'edat
de la població.
Modest Reixach

Coordinació: Junta de l'Associació Catalana de
Sociologia
Secretaria: Fàtima Duarte
Disseny i maquetació: Gemma Quesada
Qualsevol soci interessat en publicar un article
pot adreçar-se a:
Fàtima Duarte
Societat Catalana de Sociologia
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans
Tel.: 318 55 16
de 17 a 20 hores